

**KNUTEPUNKT
SØRLANDET**

**Vi ligger tett,
og sammen er
vi sterke.**

 BIRKENES

 IVELAND

 KRISTIANSAND

 LILLESAND

 SONGDALEN

 SØGNE

 VENNESLA

INNHOOLD

Interkommunalt samarbeid	SIDE	4
Kristiansandsregionen	SIDE	10
Knutepunkt Sørlandet	SIDE	16
Politisk styring	SIDE	17
Administrativt samarbeid	SIDE	18
Etablert samarbeid & prosjekter	SIDE	21
Felles eierskap	SIDE	23
Årshjulet	SIDE	24
Vedtakter	SIDE	26
Kontaktinformasjon	SIDE	30

Denne brosjyren er utarbeidet til bruk i folkevalgtopplæringen i de syv kommunene i Knutepunkt Sørlandet høsten 2011.

Hensikten er å gi en generell innføring i interkommunalt samarbeid med fokus på Knutepunkt Sørlandets virksomhet.

FORORD

Knutepunkt Sørlandet er et samarbeidsorgan mellom kommunene Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Songdalen, Søgne og Vennesla. De sju kommunene utgjør et felles bo- og arbeidsmarked for nær 130.000 innbyggere, og utgjør en sterkt integrert byregion med korte geografiske avstander.

Økt bevissthet rundt dette har skapt grobunn for samarbeid på stadig flere områder. En sterkere integrasjon mellom by og omland kan være en forutsetning for fortsatt vekst i Kristiansandsregionen. Det er utfordrende at fylkesgrensen mellom Aust- og Vest-Agder skjærer gjennom Kristiansandsregionen.

Knutepunkt Sørlandet har de siste årene vært en av landets viktigste bidragsyttere til nasjonal kartlegging og studie av interkommunalt samarbeid. Det har medvirket til at samarbeidet har blitt følgerforsket fra Universitetet i Agder og NIVI analyse på oppdrag fra KS. Forskningen har fastslått at potensialet for samarbeid er stort. Innspill og råd fra følgerforskningen er fulgt opp med en strategiprosess. Kort oppsummert endres den politiske styringsmodellen fra 2012 for å forenkle det politiske samarbeidet. Samtidig endres den administrative arbeidsformen. Rådmannsutvalget skal bli

tydeligere i sine bestillinger til interkommunale nettverk og prosjekter. Nettverk og prosjekter skal rapportere strukturert i henhold til bestillingene. I tillegg etableres en arbeidsprosess slik at Knutepunkt Sørlandet samarbeidet forankres sterkere i kommunene.

Kommunene vil bli berørt av omfattende utfordringer de neste årene, blant annet eldrebølge, levekårsutfordringer og livsstilssykdommer.

Kampen om arbeidskraften tilspisser seg og det er usikkerhet i forhold til den økonomiske utviklingen. Det betyr at kommunene må arbeide smartere, og blant annet styrke kompetanseheving og ta i bruk teknologi for å forenkle arbeidsprosesser innen alle tjenesteområder. Kommunene kan løse disse utfordringene hver for seg eller i samarbeid med andre kommuner i Knutepunkt Sørlandet.

Et samarbeid vil være fordelaktig når dette gir ressursmessige og økonomiske gevinster, kvalitetsmessige forbedringer, redusert sårbarhet og bedre tjenester til innbyggerne.

Vi ligger tett, og sammen er vi sterke.

Ordfører Arne Thomassen
Lillesand kommune • Styreleder

Ordfører Aase Severinsen
Søgne kommune • Styrets nestleder

INTERKOMMUNALT SAMARBEID

I Norge praktiseres prinsippet om generalistkommunen. Det vil si at alle kommuner skal tilby de samme tjenestene uansett om de er svært forskjellige i forhold til antall innbyggere, areal, beliggenhet, økonomi, muligheter for å rekruttere fagpersoner m.m. Dette stiller store krav til spesielt de små kommunene. Det er utfordrende å kunne levere de samme tjenestene med tilnærmet samme kvalitet som i større og mer sentralt beliggende kommuner med større fagmiljøer. En strategi for å løse disse utfordringene er å samarbeide med andre kommuner.

Ofta blir interkommunalt samarbeid en motstrategi mot kommunesammenslutninger som ellers kanskje ville ha tvunget seg frem. Omfanget av interkommunale samarbeid er omfattende og vokser stadig. En undersøkelse viser at det finnes 69 regionale samarbeidsråd. 97 % av kommunene er medlemmer i ett eller flere regionråd. I tillegg finnes det utallige samarbeidstiltak mellom to eller flere kommuner.

HVA MAN SAMARBEIDER OM

I 2006–2007 ble det gjennomført en undersøkelse om interkommunalt samarbeid. Resultatene viser hvilke områder norske kommuner samarbeider om. Det viser seg at administrasjon og støttetjenester er det området flest kommuner samarbeider om fulgt av helsetjenester og kultur.

- Innenfor administrasjon og støttetjenester samarbeider man i størst grad om IKT, revisjon og innkjøp.
- Innenfor helse samarbeider man i størst grad om legevakt, miljørettet helsevern og jordmortjeneste.
- Innen undervisning er det vanligst å samarbeide om PP-tjeneste og voksenopplæring.
- Innen kultur samarbeider man i størst grad om museumsdrift, kulturskole og teaterproduksjon/formidling.
- Innen sosiale tjenester er barnevernsvakt, krisesentre, flyktningstjenester og tiltak for rusmisbrukere det vanligste å samarbeide om.
- Innen teknisk sektor er de viktigste områdene for samarbeid kart og geodata, planlegging, brannvern, renovasjon og avløp.

Undersøkelsen viser at de viktigste fordelene ved interkommunalt samarbeid er knyttet til kompetansegevinster, bedre kvalitet/service og økonomisk innsparing.

Undersøkelsen viser videre at de viktigste ulempene ved interkommunalt samarbeid er mangel på politisk styring, dårligere tilgjengelighet og manglende beslutningskraft.

ERFARINGER I KNOTEPUNKT SØRLANDET

NIVI Analyse gjennomførte i 2009 en undersøkelse blant deltakerne i nettverk og prosjekter i Knutepunkt Sørlandet. Undersøkelsen gikk på om samarbeidet har gitt forbedringer i egen kommune og på forbedringer i forholdet mellom kommunene.

Om lag halvparten av de spurte opplevde at samarbeidet hadde styrket kompetansen i egen kommune. Andre effekter var at samarbeidet har økt kommunens påvirkningskraft overfor regionale og nasjonale aktører, gitt bedre kvalitet på tjenestene og at arbeidsformene var blitt bedre. Et stort flertall oppga at nettverkene/prosjektene har gitt bedre samarbeidsrelasjoner mellom kommunene.

Nærmere 60 % av deltakerne i undersøkelsen mente at nettverket/prosjektet de var med i var ganske vellykket eller svært vellykket. Det var imidlertid variasjoner i oppfatninger mellom nettverkene. De nettverkene som var mest positive var regionalt brannvern, barnehagenettverket, skolenettverket, helse, sosial og omsorg og arbeidsgivernetverket. Næringsutvalget, økonominetverket og IT-utvalget var mest negative i forhold til om samarbeidet var vellykket. Nærmere 70 % av samtlige spurte mente det er behov for tiltak for å styrke samarbeidet. Flest har pekt på behov for å tydeliggjøre rolle, mål og mandat for nettverket/prosjektet. >>

DE VIKTIGSTE FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES MED SAMARBEID ER:

- Klar målsetting med samarbeidet
- At alle de samarbeidende kommunene ser seg tjent med samarbeidet
- Det er vilje til å få samarbeidet til å fungere
- At det er etablert felles møteplasser / diskusjonsarenaer
- Samarbeid om oppgaver hvor det er mulig å se resultater

UTVIKLINGSMULIGHETER

Nivi Analyse utarbeidet i 2009 notatet "Status og utviklingsmuligheter for Knutepunkt Sørlandet". Her heter det bl.a. :

"Knutepunkt Sørlandet (KnpS) burde ha gode forutsetninger for utvikling av sterkt samarbeid. Mange nettverk og prosjekter vurderes til å gi gode resultater. KnpS har hevdet egne interesser og satt regionen på kartet overfor nasjonale og regionale myndigheter. KnpS er en sterkt integrert region med korte geografiske avstander, har lang erfaring med å samarbeide og bør ha utviklet kunnskap, tillit og felles forståelse av mulighetsrommet for kommunesamarbeidet. Samlet er regionen på størrelse med Stavanger, og en sterkere integrasjon mellom by og omland kan være en forutsening for fortsatt vekst i Kristiansandregionen. Skal regionen vokse, er Kristiansand avhengig av omlandet og motsatt. Potensialet for videreutvikling av det interkommunale samarbeidet må vurderes som stort. Det gjelder både kompetansekrevende velferdstjenester, støttefunksjoner og plan- og utviklingsoppgaver. Regionen har også et godt utgangspunkt for vertikal samhandling i forhold til staten som bl.a. er aktuelt innenfor helsetjenesten og den varslede samhandlingsreformen. "

FORMER FOR SAMARBEID

En kommune kan inngå samarbeid med andre kommuner innenfor alle typer virksomhet; både forretningsmessig drift, næringsvirksomhet og lovpålagte kjerneoppgaver. Når det gjelder virksomhet som kommunen frivillig driver, er det svært stor organisasjonsfrihet.

Kommunen regnes i den sammenheng som ethvert annet privat rettssubjekt. For samarbeid der kommuner kjøper og selger forretningsbaserte tjenester av hverandre, behøves det ingen hjemmel eller spesiell lovbestemt organisasjonsform.

Dersom kommunene ønsker å samarbeide om lovpålagte oppgaver som innebærer myndighetsutøvelse, stiller lovgivningen strengere krav til organisatoriske løsninger. Lovverket åpner for å organisere interkommunalt samarbeid på ulike måter. Hvilken måte som er den best egnede er i stor grad situasjonsbetinget.

ALTERNATIVE MODELLER FOR SAMARBEID

- Ad hoc-samarbeid
- Vertskommune-samarbeid
- § 27 Interkommunalt samarbeid
- Samkommune
- Interkommunalt selskap IKS
- Aksjeselskap

Ad hoc-samarbeid

Dette er en vanlig form for samarbeid mellom kommuner. Samarbeid uten organisatorisk overbygning er kun basert på avtale mellom deltakerne, for eksempel kjøp og salg av tjenester mellom kommuner. Denne formen for samarbeid er relativt uforpliktende og man kan ikke delegere myndighet til et slikt samarbeid.

Vertskommunesamarbeid

Et vertskommunesamarbeid innebærer at en kommune utfører en oppgave på vegne av en eller flere kommuner. Til grunn for samarbeidet skal det ligge en samarbeidsavtale. Vertskommunesamarbeid er hjemlet i kommunelovens § 28. Fra 1. januar 2007 ble det innført en generell hjemmel i § 28 som åpner for samarbeid mellom kommuner om lovpålagte oppgaver. Et slikt samarbeid kan styres uten organisatorisk overbygning eller gjennom en felles nemd med deltakere fra alle kommunene. >>

Interkommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27

Bestemmelsene i kommuneloven § 27 regulerer en samarbeidsordning hvor det opprettes et eget felles styre mellom flere kommuner for å løse felles oppgaver. Det er begrenset hvilken myndighet som kan legges til styret, jf. lovens uttrykk "drift og organisering". Styret er det øverste organet for samarbeidet og får delegeret beslutningsmyndighet over de felles oppgavene. Det enkelte kommunestyre kan ikke instruere styret, men må styre gjennom sine representanter.

Knutepunkt Sørlandet er organisert som et interkommunalt samarbeid etter § 27. Ved denne formen for interkommunalt samarbeid etableres det en overbygning i form av et felles styringsorgan.

Samkommune

En samkommune er en sterkt formalisert form for interkommunalt samarbeid. Den innebærer at det opprettes et nytt politisk organ med egne politikere som velges av og fra kommunestyrene. Disse politikerne overtar ansvaret for de oppgaver kommunestyrene bestemmer at samkommunen skal løse.

Samkommuner er kun forsøkt ut to steder:

Innhæred (kommunene Levanger og Verdal) og Indre Namdal (kommunene Namsos, Namdalseid, Fosnes, Overhalla og Flatanger). Samkommunemodellen er foreløpig ikke lovfestet, men kan benyttes i henhold til forsøkslovgivningen.

Interkommunale selskap IKS

Den interkommunale selskapsloven er beregnet for forretningspregede oppgaver og hjemler ikke samarbeid om lovpålagte kjerneoppgaver som innebærer offentlig myndighetsutøvelse. Unntak fra dette foreligger i visse særlover, for eksempel brannvernloven. Kun kommuner, fylkeskommuner og andre interkommunale selskaper kan stå som eiere av interkommunale selskaper.

Interkommunale selskaper har en lovbestemt organisering med representantskap, styre og en administrasjon under ledelse av en daglig leder. Kristiansandsregionens brann og redningstjeneste (KBR) er et interkommunalt selskap.

Aksjeselskap

Aksjeselskapsformen er regulert i aksjeloven. Denne organisasjonsformen er i utgangspunktet myntet på private aktører og er utviklet for virksomhet med økonomisk formål, men også kommuner kan ta den i bruk.

Kommuner kan delta i aksjeselskaper sammen med andre kommuner, andre offentlige rettssubjekter (staten) eller private. Det kan også etableres aksjeselskaper hvor kommunen er eneste aksjonær. Det som er spesielt for aksjeselskapsformen, er at deltakerne (det vil si aksjeeierne) har et begrenset økonomisk ansvar for selskapets forpliktelser.

PLAN- OG BYGNINGSLOVENS BESTEMMELSER OM INTERKOMMUNALT SAMARBEID

Plan- og bygningsloven av 2008 har egne bestemmelser om interkommunalt plansamarbeid. Formålet med bestemmelsene er å legge til rette for mer interkommunalt plansamarbeid gjennom et sett «normalregler» for slikt samarbeid og regler om hvordan uenighet skal håndteres for at planarbeidet ikke stopper opp. Bestemmelsene gir de deltakende kommuner stor grad av frihet til å organisere slikt samarbeid på den måten de finner mest hensiktsmessig.

Planarbeidet skal alltid ledes av et eget styre. Det er det enkelte kommunestyre som treffer det endelige planvedtak for sitt område.

Eksempel på dette er utarbeidelse av regional plan for Kristiansandsregionen 2010-2050 ■

KRISTIANSANDSREGIONEN

Knutepunkt Sørlandet består av syv kommuner i Kristiansandsregionen. Samlet har kommunene et areal på 2154,1 km². Den største kommunen arealmessig er Birkenes (674,2 km²) mens Søgne er den minste (151,3 km²). Avstandene mellom kommunesentrene er i norsk sammenheng korte. Lengste avstand er mellom Søgne og Iveland med 51,4 km og en reisetid på 61 minutter. Knutepunkt Sørlandet er dermed et av de regionsamarbeidene i Norge med minst utstrekning.

BEFOLKNING

Kommunene i Knutepunkt Sørlandet har 128.230 innbyggere ved begynnelsen av 2011. I løpet av perioden 2001–2011 har folketallet vokst med 13.931 personer. Det utgjør en vekst på 12,2 %.

Veksten i denne tiårsperioden er altså tilsvarende folketallet i Vennesla kommune, som er den nest største kommunen i samarbeidet. Den årlige befolkningsveksten i Knutepunkt Sørlandet tilsvarer innbyggertallet i Iveland kommune.

Alle kommunene har en positiv befolkningsvekst. Kommunene er veldig forskjellig i størrelse. Kristiansand kommune er suverent størst med 64 % av befolkningen i Knutepunkt Sørlandet. Iveland kommune er den minste kommunen hvor innbyggertallet utgjør omlag 1 % av totalen. Knutepunkt Sørlandet utgjør over 45 % av det samlede innbyggertallet i Aust- og Vest-Agder. Kommunene i Knutepunkt Sørlandet er 17 % større enn Aust-Agder fylke. Knutepunkt Sørlandet tilsvarer Stavanger kommune i innbyggertall.

BEFOLKNINGSFREMSKRIVNING

I et 10-årsperspektiv (2020) vil det skje betydelige endringer i befolknings sammensetningen i Kristiansandsregionen, med en samlet befolkningsvekst anslått til ca. 15 %. Det er spesielt aldersgruppen 67–79 år som har en markert større vekst enn øvrige aldersgrupper med en vekst på 40 % fra 2011 til 2020. Dette vil gi økt press på eldreomsorgen i kommunene, i første rekke hjemmetjenester. Dette gir også en utfordring i forhold til rekruttering av arbeidskraft til kommunene. En stor del av kommunenes ansatte vil bli pensjonister og må erstattes av yngre arbeidskraft som det vil være stor konkurranse om.

I et 20-årsperspektiv (2030) forsterkes denne trenden ytterligere. I tillegg vil aldersgruppen 80 år + øke med ca 70 % i forhold til 2011. Dette gir økt press på den institusjonsbaserte eldreomsorgen.

PENDLING

En vesentlig begrunnelse for å kalle Knutepunkt Sørlandet en felles bo, arbeids- og serviceregion er at det skjer en stor grad av arbeidspendling

mellom kommunene. Et viktig kjennetegn med Knutepunkt Sørlandet er at det geografisk og kommunikasjonsmessig sett er en region med korte avstander mellom kommunesentrene. Den største avstanden er mellom Søgne (Tangvall) og Iveland (Birketveit) 51,4 km og en beregnet reisetid på 61 minutter. Kortest er det mellom Søgne og Songdalen (Nodeland) med 7,8 km og 10 minutters reisetid. Kristiansand er et naturlig sentrum avstandsmessig. Med unntak av Iveland, er reisetiden mellom Kristiansand og de andre kommunene under 30 minutter.

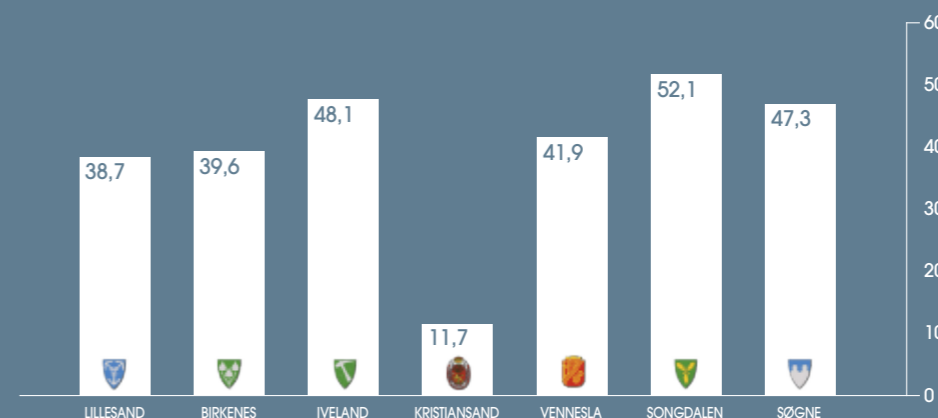
Songdalen kommune er den kommunen med største grad av utpendling hvor 52,1 % av de sysselsatte som bor i kommunen pendler ut av kommunen. Også Iveland og Søgne har relativt stor grad av utpendling. Kristiansand er den kommunen med lavest grad av utpendling med bare 11,7 % av de sysselsatte som bor i kommunen som pendler ut.

De aller fleste som pendler internt i Knutepunkt Sørlandet pendler til Kristiansand. I betydelig mindre grad går det pendlerstrømmer mellom Iveland og Vennesla, Lillesand og Birkenes, Søgne og Songdalen. >>

Befolkningstall pr. 01.01

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Lillesand	8 888	8 930	8 982	8 952	9 043	9 030	9 109	9 238	9 329	9 465	9 713
Birkenes	4 346	4 315	4 343	4 339	4 340	4 387	4 411	4 503	4 608	4 689	4 776
Iveland	1 134	1 113	1 131	1 151	1 154	1 170	1 191	1 211	1 224	1 254	1 305
Kr.sand	73 087	73 977	74 590	75 280	76 066	76 917	77 840	78 919	80 109	81 295	82 394
Vennesla	12 220	12 255	12 346	12 356	12 427	12 513	12 555	12 776	12 886	13 116	13 334
Songdalen	5 528	5 502	5 517	5 483	5 556	5 621	5 664	5 728	5 804	5 940	5 999
Søgne	9 096	9 229	9 367	9 426	9 547	9 609	9 743	10 050	10 417	10 509	10 709
Sum	114 299	115 321	116 276	116 987	118 133	119 247	120 513	122 425	124 377	126 268	128 230

Andel av befolkningen 20–66 år som pendler ut av bostedskommunen

FLYTTING

Flyttestrømmene til og fra Kristiansandsregionen går i hovedsak til og fra Østlandet og Oslo. Fordelt på alderskategorier er det negativ nettinnflytting i aldersgruppene 16–19 år og 20–29 år. Dette har en naturlig sammenheng med utdanning. Størst nettinnflytting finner en i aldersgruppen 30–39 år og 0–5 år. Det er naturlig å anta at dette er utflyttede sørlendinger som etter endt utdanning vender tilbake til regionen når barna skal begynne på skole. I tillegg er innflyttingen i stor grad dominert av innvandring.

Mellom kommunene i Knutepunkt Sørlandet er trenden at Kristiansand eksporterer innbyggere til omegnskommunene, i stor grad småbarnsfamilier. Flyttestrømmen fra Kristiansand går i størst grad til Vennesla, Lillesand, Birkenes og Søgne. Det er også flyttestrømmer mellom nabokommuner. Et resultat av ny E-18 mellom Kristiansand og Grimstad er at flyttestrømmen mellom Lillesand og Kristiansand har økt betydelig. I 2008 var nettinnflytting til Lillesand fra Kristiansand 13 personer. I 2010 har det økt til 70 personer.

SOSIALE FORHOLD

Sørlandet er kjent for å ha levekårsutfordringer, også i Knutepunkt Sørlandet. Det er tydelige sosiale forskjeller mellom innlandskommunene og kystkommunene.

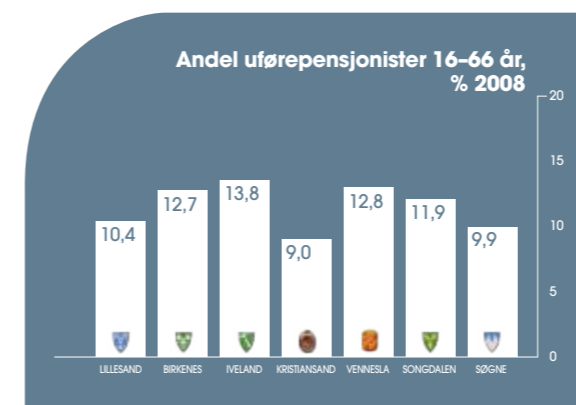
Andelen sosialhjelpsmottakere er i 2010 størst i Vennesla, mens Birkenes har den minste andelen. Vennesla ligger 32 % over gjennomsnittet i Knutepunkt Sørlandet. Målt i forhold til landsgjennomsnittet ligger Knutepunkt Sørlandet noe under.

Iveland har den største andelen barn med barnevernstiltak i 2010 med 171 % av gjennomsnittet i Knutepunkt Sørlandet. Også Vennesla ligger betydelig over gjennomsnittet med 133 %. Lillesand og Søgne har den minste andelen med 67 % av gjennomsnittet. Knutepunkt Sørlandet er helt likt med landsgjennomsnittet.

ANDEL UFØREPENSJONISTER

Iveland har størst andel uførepensjonister med 13,8 %, mens Kristiansand har den laveste andelen med 9,0 %

ANDEL MED HØYERE UTDANNING

Samlet sett er utdanningsnivået i Kristiansandsregionen lavere enn i landet som helhet. Kun Kristiansand har en høyere andel med personer med utdanning på universitets- og høyskolenivå (29% mot 27% i landet totalt).

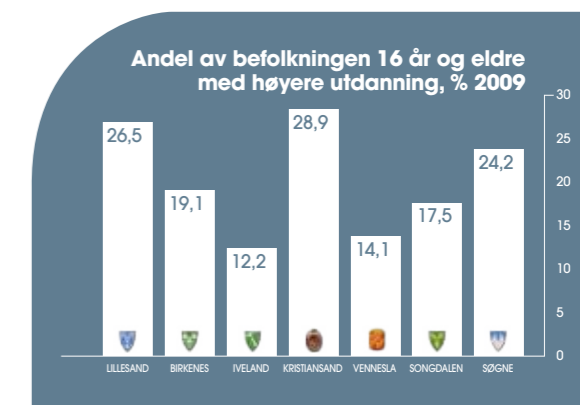
Kristiansand er den kommunen med størst andel med høyere utdanning i 2009, fulgt av Lillesand og Søgne. Iveland har den minste andelen, men også Vennesla, Songdalen og Birkenes ligger betydelig lavere enn resten av Knutepunkt Sørlandet når det gjelder høyere utdanning.

Arbeidsledigheten i Knutepunkt Sørlandet er liten. Kristiansand har den høyeste andelen arbeids-

ledige, men kommunene skiller seg i liten grad fra hverandre. En kan derfor ikke se på arbeidsledighet som et problem knyttet til en enkelt kommune eller bransje i Knutepunkt Sørlandet.

Søgne har høyest gjennomsnittlig bruttoinntekt fulgt av Kristiansand og Lillesand, mens Iveland, Birkenes og Songdalen har de laveste.

Når det gjelder likestilling, havner Birkenes, Iveland, Vennesla, Songdalen og Søgne i kategorien lav grad av likestilling. Lillesand havner i kategorien middels grad av likestilling. Det er kun Kristiansand kommune som har høy grad av likestilling. De viktigste årsakene til den lave graden av likestilling er den høye andelen av deltidsarbeid hos kvinner, lav andel kvinnelige ledere og lav bruttoinntekt for kvinner i disse kommunene. ■

KNUTE PUNKT SØRLANDET

Knutepunkt Sørlandet skal samordne interkommunalt samarbeid mellom deltakerkommunene, og skal arbeide aktivt for å fremme tiltak som skaper effektive og gode løsninger for innbyggerne og næringslivet. Overordnet mål for samarbeidet er:

Kristiansandsregionen skal være en av landets mest attraktive regioner å bo og arbeide i.

HOVEDMÅLENE FOR KOMMUNESAMARBEIDET

- KRISTIANSANDSREGIONEN HAR BEDRE LEVEKÅR ENN GJENNOMSNIET I NORGE
- KRISTIANSANDSREGIONEN HAR ET VARIERT OG ATTRAKTIVT ARBEIDSMARKED OG NÆRINGS LIV
- KOMMUNENE I KNUTE PUNKT SØRLANDET YTER EFFEKTIVE TJENESTER MED RIKTIG KVALITET
- KNUTE PUNKT SØRLANDET ER LANDETS FREMSTE REGION PÅ INTERKOMMUNALT SAMARBEID
- KRISTIANSANDSREGIONEN OPPFYLLER MÅLENE I KLIMAPLANEN

POLITISK STYRING

Knutepunkt Sørlandet har vedtatt en ny politisk styringsmodell etter kommunevalget i 2011. Det tidligere øverste organet – representantskapet – erstattes av et styre bestående av sju ordførere. Endringen er gjort for å forenkle det politiske arbeidet mellom kommunene i Knutepunkt Sørlandet, og skal ikke påvirke det etablerte samarbeidet kommunene imellom.

Styret

Knutepunkt Sørlandet ledes av et styre som består av den til enhver tid fungerende ordfører i hver deltakerkommune. Fylkesordførerne i Vest-Agder og Aust-Agder inviteres som observatører i styret med talerett. På saker som angår de ansatte tiltrer to tillitsvalgte. Det er styret som skal sette politisk dagsorden for samarbeidet mellom kommunene.

Felles formannskapsmøte

Det arrangeres felles formannskapsmøte for alle kommunene, med dagsaktuelle tema i forhold til det regionale samarbeidet. Første felles formannskapsmøte avholdes i november 2011 – hvor folkevalgtopplæring i regionalt perspektiv står på dagsorden. Felles formannskapsmøte skal arrangeres minst en gang i året og de to første årene en gang i halvåret. >>

REGNSKAPSTALL	2008	2009	2010
Inntekt fra kommuner	3 427 900	3 644 246	3 661 772
Inntekt fra stat	6 419 386	3 360 369	5 818 384
Inntekt fra Interreg	0	1 114 565	2 250 904
Sum driftsinntekter	9 847 286	8 119 180	11 731 060
Sum lønn og sosiale utgifter	1 971 237	3 287 352	3 601 052
Sum andre utgifter	6 043 525	6 142 229	6 857 230
Sum driftsutgifter	8 014 762	9 429 581	10 458 282
Netto driftsresultat	2 062 305	-1 158 963	1 375 900
Regnskapsmessig resultat	148 169	58 791	0
Sum bruk av fond	1 171 910	3 518 407	2 860 566
Sum avsatt fond	3 086 046	2 300 653	4 236 466
Sum fond	7 836 049	6 765 463	8 198 156

ADMINISTRATIV SAMARBEID

Rådmennene i deltakerkommunene utgjør Knutepunkt Sørlandet administrative samarbeidsorgan. I tillegg møter fylkesrådmennene fra Vest- og Aust-Agder. Hovedregelen er at rådmannsutvalget har ansvar for å behandle saker til styret og utarbeider – sammen med daglig leder – forslag til strategisk handlingsplan med årsplan og budsjett. Utvalget er også styringsgruppe for nettverk og prosjekter i regi av regionsamarbeidet.

Daglig leder skal ivareta den daglige ledelse og ansvar for at oppgaver utføres i overensstemmelse med vedtak fattet av styret. Administrasjonen i Knutepunkt Sørlandet omfatter 2,3 faste årsverk. I tillegg er det engasjert prosjektmedarbeidere i de internasjonale prosjektene.

Nettverk i Knutepunkt Sørlandet

Samarbeidet mellom kommunene er i stor grad organisert gjennom ulike fagnettverk. Her møtes fagpersoner fra kommunene for å utveksle erfaringer og kompetanse, og iverksette samarbeidsprosjekter. Mer detaljert informasjon om nettverkene arbeid finner du på websidene til Knutepunkt Sørlandet

Helse, sosial og omsorgsnettverket (HSO)

HSO-nettverket fungerer som et interkommunalt forum for planlegging, kartlegging, samhandling, iverksetting og koordinering av prosjekter innen helse, sosial og omsorgstjenestene. Målet er at samarbeidet skal gi bedre tjenester til befolkningen i regionen. HSO-nettverket samarbeider tett med Sørlandet sykehus HF og kommunene på Agder gjennom OSS – overordnet strategisk samarbeidsutvalg.

Nettverket har etablert en rekke interne nettverk på tvers av kommunene innenfor prioriterte områder: Folkehelse, Sosiale tjenester/rusområdet, Gjeldsrådgivning, Rehabilitering, IKT, Barnevern og Asylmottak.

I tillegg til dette er det etablert en egen arbeidsgruppe for samhandlingsreformen. Samarbeidet skal sikre de forberedelser som er nødvendige for at kommunene i Knutepunkt Sørlandet skal kunne være forberedt og være i stand til å gjennomføre hovedelementer/intensjonen i samhandlingsreformen. Nettverket har også fått statlige midler til utvikling av lokalmedisinsk senter i samarbeid med Sørlandet Sykehus HF. Hovedmålsettingen er å forbedre den kvalitative tilnærming til behandling og rehabilitering av pasienter på korttids plasser/ rehabiliteringsplasser i kommunene. Det samarbeides også om rekruttering og kompetanseheving.

Oppvekstnettverket

Oppvekstnettverket har det overordnede ansvar for samarbeidet som pågår innenfor grunnskole og barnehage i Knutepunkt Sørlandet.

Skolenettverket involverer 65 skoler i regionen. Her samarbeides det om pedagogisk utviklingsarbeid og en felles plattform for skoleutvikling i deltakerkommunene. Målet er å få bedre ressursutnyttelse og økt kvalitet i undervisningen i grunnskolen. Nettverket retter søkelyset blant annet mot kompetanseutvikling og kompetansedeling på tvers av kommunegrensene. Det er særlig fokus på å styrke lesning, regning og engelsk i alle fag gjennom kursprogrammet "Hva trenger din skole". Ni fagnettverk er etablert på tvers av kommunegrensene. Det er også etablert et system for ekstern vurdering og et felles system for kartleggingspraksis. Skolene satser også på europeiske skoleprosjekter i samarbeid med Sørlandets Europakontor.

Barnehagenettverket har som mål å kunne tilby det beste barnehagetilbudet i landet, som skal være brukervennlig og pedagogisk forankret og etterspurt av innbyggere og næringsliv i regionen. Målet skal nås gjennom løsninger som utnytter felles ressurser. For å komme dit

jobber nettverket med samordning, kompetanse og erfaringsutveksling mellom kommunene, og forbedring av rutiner og systemer i barnehagene gjennom felles tilsyn.

Kulturnettverket

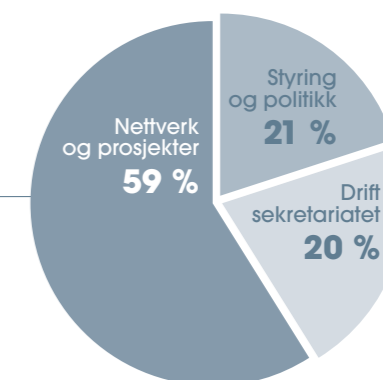
Kulturnettverket samarbeider om kompetanseutvikling i kommunenes kulturavdelinger. Det er etablert en avtale om lærersamarbeid mellom kulturskoler. Det samarbeides om konkrete kulturarrangementer, eksempler er samarbeid om jubeleer og rusfrie arrangementer for ungdom. Det er også et eget undernettverk for folkebibliotekene.

Teknisk nettverk

Nettverket er et interkommunalt forum for samhandling og koordinering innen teknisk sektor. Nettverket prioriterer samarbeid innenfor tilsyn etter plan- og bygningsloven, herunder etablering av et nettverk for byggesaksbehandlere. Videre samarbeides det også om kart på web (GIS-utvalget), vann og avløp og markedsføring av ingeniørfag i kommunene. >>

FORDELING AV KOSTNADER PÅ FORMÅL

Figuren viser budsjettet (2012) for kostnad til drift av sekretariatet i Knutepunkt Sørlandet i forhold til kostnader til styring, nettverk og prosjekter i det interkommunale samarbeidet.

Næringsutvalget

Næringslivet i Kristiansandsregionen preges av sterk vekst og utvikling, og næringslivet er ikke opptatt av kommune- og fylkesgrenser.

Kommunene ønsker å være offensive og samordner sin innsats for å tilrettelegge for næringsvirksomhet på en best mulig måte. Næringsutvalget har som mål å bidra til at kommunene preges av høy vekst og verdiskapning. Det er utarbeidet en strategisk næringsplan for Kristiansandsregionen. Næringsutvalget arbeider for å følge opp denne planen.

IT-utvalget

Utvalget er etablert for å koordinere IT-utviklingen i kommunene, slik at tekniske forhold ikke hindrer interkommunalt samarbeid. Utvalget skal også utarbeide og følge opp IT-strategien for Knutepunkt Sørlandet, samt bidra til kompetanseutvikling og erfaringsutveksling.

Krim-utvalget

Utvalget fokuserer blant annet på samarbeid om lokale kriminalitetsforebyggende tiltak, og om ruspolitiske handlingsplaner, undersøkelse av rusvaner blant ungdom, familiesentre i kommunene og etablering av nabohjelp. Utvalget har kontakt med ulike fagmiljø og politi, og fører oversikt over kriminalitetssituasjonen i regionen.

Arbeidsgivernetverket

Nettverket er en samarbeidsarena for arbeidsgiverfeltet. Naturlige tema er HMS, sykefravær, kompetansekartlegging og lønnsforhandlinger. Nettverket har utarbeidet en personalpolitisk omstillingsplan for Knutepunkt Sørlandet. Et eget HMS-nettverk er etablert. I 2010 ble det gjennomført en felles anskaffelsesprosess for bedriftshelse-tjeneste for alle kommunene unntatt Kristiansand og Iveland.

Økonominettverket

Nettverket er samarbeidsorgan for økonomisjefene i kommunene. Nettverket skal sikre og følge opp at samarbeidsprosesser og endringer faktisk fører til økonomisk effektivisering og gevinstrealisering. Konkret jobbes det med forbedringsprosesser innen lønn og regnskap.

ETABLERT SAMARBEID & PROSJEKTER

Areal og transportplansamarbeidet

ATP-samarbeidet i Kristiansandsregionen ble etablert permanent fra januar 2010, etter å ha vært et prosjekt i perioden 2004–2009. I ATP deltar representanter fra kommunene, fylkeskommunene, Statens vegvesen og Agder Kollektivtrafikk. ATP skal ivareta samarbeidet i regionen når det gjelder overordnet transport- og arealplanlegging. Videre skal ATP gi innspill til fylkeskommunenes handlingsprogram for fylkesveier og til Nasjonal transportplan.

Kristiansand kommune skal på vegne av ATP-samarbeidet følge opp gang og sykkelprosjektene i myk pakke, gjennomføre kampanjer og informasjonstiltak for å øke bruk av sykkel og buss, og lage en miljøplan for transportsektoren i regionen.

ATP-sekretariatet har lagt frem en felles overordnet arealplan, som ble godkjent av fylkestingene i Aust- og Vest-Agder i 2011. Målet er å legge til rette for en bærekraftig utvikling og balansert vekst i hele Kristiansandsregionen.

Felles klimaplan

En felles klimaplan for Knutepunkt Sørlandet er utarbeidet med visjon "Knutepunkt Sørlandet benytter bare fornybar energi, og er klimanøytral". Hovedmålet er å redusere de totale klimagassutslippene med 20 % innen 2020. Flere strategier nevnes innenfor areal og transport, reduksjon av klimautslipp og energiforbruk i kommunale bygg, prosessutslipp, avfall og forbruk, samt lønnsomhetskrav for ENØK-tiltak.

Personalpolitisk omstillingsplan

Ut fra erfaringene med etableringen av Kristiansandsregionen brann og redningstjeneste (KBR), utarbeidet arbeidsgivernetverket en personalpolitisk omstillingsplan for Knutepunkt Sørlandet. Planen beskriver hvordan omstillingsprosesser skal gjennomføres på tvers av kommunegrenser og hvilke tiltak som er aktuelle. Målet er at ansatte skal oppleve trygghet og forutsigbarhet i omstillingsprosesser, og at lover og avtaler følges.

Sammenlignbare styringsdata i Knutepunkt Sørlandet (KOSTRA)

Økonominettverket har tatt initiativ til et prosjekt om å forbedre rapporteringsgrunnlaget og bruken av KOSTRA-data i kommunene i Knutepunkt Sørlandet. Målet er å kunne sammenligne styringsdata mellom kommunene og lære av beste praksis innenfor viktige tjenesteområder.

Felles innkjøpsordning

Formålet med felles innkjøpsordning er å øke kapasiteten, sikre kontinuiteten, heve kompetansen, effektivisere anskaffelsesprosessene og styrke fagmiljøet innen innkjøp av varer og tjenester. Innkjøpstjenesten i Kristiansand kommune har det faglige og koordinerende ansvaret for samarbeidet.

Internasjonale prosjekter

LISA: Landsbygdsutvikling i Skandinavia er et treårig prosjekt med 16 partnere i Kattegat-Skagerrakregionen (Interreg IVA). Knutepunkt Sørlandet er norsk prosjekteier, Universitetet i Agder og kommunene Birkenes, Evje og Hornnes, Songdalen og Vennesla er partnere. Målet er positiv utvikling av bygdene, herunder mobilisering av lokalbefolkning, øke attraktivitet og tilflytting, og tilrettelegging for næringsutvikling og turisme. Prosjektet avsluttes 31. mai 2012.

DC NOISE: Knutepunkt Sørlandet har vært norsk partner i prosjektet som ser på utfordringene demografiske endringer vil medføre for regionen. Kommunene Vennesla og Kristiansand har deltatt med prosjekter innenfor arbeidsmarked og seniorpolitikk. Prosjektet avsluttes høsten 2011.

iAge: Hovedformålet med iAge er å forbedre livskvaliteten hos eldre gjennom bruk og utvikling av IKT (web 3.0) i regioner påvirket av en aldrende befolkning. Knutepunkt Sørlandet er den norske partneren med kommunene Lillesand og Vennesla, og er sammen med Universitetet i Agder med på en prosjektsøknad sammen med partnere fra andre land i Nordsjø-regionen (Interreg IVB). Fylkeskommunene i Aust- og Vest-Agder har gitt økonomisk støtte til prosjektet. Svar på prosjektsøknaden kommer i begynnelsen av desember.

FELLES EIERSKAP

Flere interkommunale oppgaver i Kristiansandsregionen er organisert i egne selskaper, og kommunene har felles eierskap i flere aksjeselskaper, interkommunale selskaper og stiftelser utenfor Knutepunkt Sørlandet. Eksempler på dette er Avfall Sør, LIBIR, Etablerersenteret for Vest-Agder (EVA-senteret), Innoventus, Visit Kristiansand, Midt-Agder friluftsråd og Kristiansandsregionen brann og redning (KBR).

KRISTIANSANDSREGIONEN BRANN OG REDNING IKS (KBR)

Kristiansandsregionen brann og redning er et felles brannvesen for seks av sju kommuner i Knutepunkt Sørlandet (ikke Iveland). KBR dekker et areal på til sammen 1.891 km² og har ansvaret for over 125.000 innbyggere.

KBR har tre avdelinger, i tillegg til stab og plan og utvikling:

- Beredskapsavdeling med sju brannstasjoner: Kristiansand, Lillesand, Søgne, Vennesla, Birkenes, Finland og Hægeland.
- Forebyggende avdeling
- Feieravdeling

ÅRSHJUL KNUTEPUNKT SØRLANDET

Her vises planleggingsprosessen for Knutepunkt Sørlandet.

I henhold til årshjul som trer i kraft fra 2012 rulleres strategisk handlingsplan med tiltaksdel fra desember til juli. Slik tilpasses planen viktige milepæler i de syv eierkommunenes behandling av årsrapporter, handlingsprogram- og budsjettprosesser.

VEDTEKTER KNUTEPUNKT SØRLANDET

§ 1 Interkommunalt samarbeid

Knutepunkt Sørlandet (KnpS) er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Songdalen, Søgne og Vennesla. Samarbeidet er organisert med hjemmel i kommunelovens § 27. KnpS er et eget rettssubjekt.

§ 2 Formål

KnpS skal samordne interkommunalt samarbeid mellom deltakerkommunene, og skal arbeide aktivt for å fremme tiltak som skaper effektive og gode løsninger for innbyggerne og næringslivet.

§ 3 Organisering

§ 3-1 Styret

KnpS ledes av et styre som består av den til enhver tid fungerende ordfører i hver deltakerkommune. Som personlig vararepresentant oppnevnes de respektive varaordførere. Styret velger selv leder og nestleder og fastsetter funksjonstid for disse. Leder av rådmannsutvalget har, jfr. §3-5, møte- og forslagsrett i styret.

Medlemmene av rådmannsutvalget har møte- og talerett i styret.

Styret fastsetter selv sine møter. Møteplan fastsettes for ½ år av gangen. Innkalling til styrets møter skal skje skriftlig og med minst 8 dagers varsel. Innkalling skal inneholde sakliste over de saker som skal behandles.

Styret gjør sine vedtak i møtet under ledelse av leder eller nestleder, eller dersom begge har forfall, tiltrer en møteleder som velges blant styrets medlemmer. Gyldige vedtak kan ikke gjøres uten at minst halvparten av styrets medlemmer er til stede. Vedtakene gjøres med vanlig flertall av de stemmer som er avgitt. Står stemmetallet likt avgjør leders stemme.

Fylkesordførerne fra Aust- og Vest-Agder har observatørstatus i styret med talerett. Ved behandling av saker som angår forholdet mellom deltakerkommunene og de kommunalt ansatte skal to representanter for de ansattes organisasjoner tiltre styret med fulle rettigheter. Kml. § 25 gjelder tilsvarende.

Styret kan ved alle møter innkalle representanter for aktuelle tjenesteområder, organisasjoner mv. Disse har ikke stemmerett.

§ 3-2 Styrets rettigheter og plikter

Styret skal sette politisk dagsorden for samarbeidet mellom kommunene. Styret skal ha kunnskap om forhold som gjelder regionens utvikling og tilrettelegger for økt kommunikasjon med andre regioner i Agder. Styret skal holde seg løpende orientert om samarbeidet mellom kommunene, både oppgaver det samarbeides om, samt praktisk og administrativ gjennomføring. Styret har myndighet til å treffe avgjørelser i saker som gjelder samarbeidet og dets virksomhet. Styret fastsetter budsjettet og avlegger rapport med regnskap innen 1. april hvert år. Styret forpliktes utad ved underskrift av styrets leder med tillegg av en person utpekt av styret.

Innenfor budsjettet rammer kan styret ansette daglig leder/sekretariat og engasjere regnskapsfører og annen nødvendig bistand for å løse daglige arbeidsoppgaver eller oppgaver knyttet til gjennomføringen av samarbeidets formål. Styret vedtar stillingsbeskrivelse for daglig leder. Styret kan oppnevne underutvalg og delegere myndighet til disse i forbindelse med den daglige drift av samarbeidet eller i forbindelse med enkeltoppgaver.

§ 3-3 Kristiansandsregionen Areal- og transportutvalg

KnpS har et areal- og transportutvalg. Areal- og transportutvalgets oppgaver og organisering fremgår av egen samarbeidsavtale mellom KnpS og Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner. Fylkeskommunenes representanter i utvalget skal velges av styret etter forslag fra fylkeskommunene. Kommunenes representanter skal velges av styret etter forslag fra kommunene. Areal og transportutvalget velger selv sin leder og nestleder.

§ 3-4 Rådmannsutvalget og øvrige administrative bestemmelser

Rådmennene i deltakerkommunene utgjør KnpS administrative samarbeidsorgan. Rådmennene utpeker selv sin varamann. Fylkesrådmennene fra Aust- og Vest-Agder er faste deltakere i samarbeidsorganet. Hovedregelen er at rådmannsutvalget har ansvar for å behandle saker til styret og utarbeider sammen med daglig leder forslag til strategisk handlingsplan med årsplan og budsjett.

Koordinert innstilling i saker delegert til Kristiansandsregionens ATP-utvalg gis av sekretariatet for ATP – utvalget. Rådmannsutvalget supplert med fylkesrådmennene innstiller etter forslag fra sekretariatet for ATP - utvalget til ATP-utvalget i saker som skal sluttbehandles i kommunestyrene og fylkestingene.

Sekretariatet i KnpS fremmer saker som skal til rådmannsutvalget. Utvalget velger selv leder og nestleder og fastsetter funksjonstid for disse. Leder av rådmannsutvalget har møte- og forslagsrett i styret og øvrige utvalg. Medlemmene av rådmannsutvalget har møte- og talerett i styret og øvrige utvalg.

§ 3-5 Daglig leder

Daglig leder tilsettes av styret. Daglig leder ivaretar den daglige ledelse av KnpS, og har ansvaret for at oppgaver utføres i overensstemmelse med vedtak fattet av styret. Daglig leder deltar i rådmannsutvalgets møter med tale-, forslag- og stemmerett. Daglig leder er sekretær for rådmannsutvalget og styret. Daglig leder skal forberede og tilrå i de saker som rådmannsutvalget skal legge frem for styret, og er ansvarlig for å iverksette politiske vedtak. Daglig leder har et særskilt ansvar for dialog og informasjon med felles representanter for hovedsammenslutningene.

§ 3-6 Medbestemmelsen

Knutepunkt Sørlandet skal følge bestemmelsene i Hovedavtalen.

§ 4 Fordeling av økonomisk ansvar

Deltakerkommunene forplikter seg til årlig å innbetale et likt beløp pr innbygger til dekning av kostnadene ved samarbeidet. Beløpet fastsettes for minimum 1 år av gangen og må godkjennes av by-/kommunestyrene i deltagerkommunene. Øvrige driftsinntekter kan være tilskudd fra stat, fylkeskommune eller organisasjoner. KnpS kan ikke oppta lån. KnpS kan heller ikke på annen måte pådra deltagerkommunene økonomiske forpliktelser ut over det årlige bidrag som forutsettes innbetalt, jf ovenfor.

§ 5 Endring av organisasjonsform

§ 5-1 Utvidelse av samarbeidet

Nye kommuner kan innlemmes i samarbeidet. En utvidelse krever tilslutning fra samtlige deltagerkommuner. KnpS kan inngå samarbeidsavtaler med stat og fylkeskommuner på konkrete oppgaveområder.

§ 5-2 Uttreden/oppløsning

Den enkelte kommune kan med ett års skriftlig varsel si opp sitt deltakerforhold og kreve seg utløst fra samarbeidet. Uttreden reguleres av kommunelovens bestemmelser (kap 5). Den uttredende kommunen vil fortsette å hefte for sin andel av økonomiske forpliktelser som påføres frem til uttreden trer i kraft. Oppløsning av KnpS kan bare skje dersom samtlige kommune-/bystyrer har fattet prinsippvedtak om dette.

§ 6 Vedtektsendringer

Endringer må vedtas likelydende i kommune-/bystyrene i de deltagende kommuner.

§ 7 Tvist

Tvist om forståelsen av disse vedtekter eller forhold som utledes av vedtektene avgjøres med bindende virkning av en voldgiftsnemnd på tre medlemmer oppnevnt av fylkesmannen i Vest-Agder. Med alminnelig flertall kan styret vedta at tvister mellom KnpS og en eller flere av deltakerkommunene skal behandles på samme måte.

§ 8 Klagebestemmelser

Eventuell klage på vedtak fattet av personer/organer etter delegert fullmakt fra Styret, sendes Styret for endelig vedtak.

§ 9 Ikrafttredelse

1. januar 2012

 Birkenes kommune
tlf. 37 28 15 00 e-post postmottak@birkenes.kommune.no www.birkenes.kommune.no

 Iveland kommune
tlf. 37 96 12 00 e-post postmottak@iveland.kommune.no www.iveland.kommune.no

 Kristiansand kommune
tlf. 38 07 50 00 e-post postmottak@kristiansand.kommune.no www.kristiansand.kommune.no

 Lillesand kommune
tlf. 37 26 15 00 e-post postmottak@lillesand.kommune.no www.lillesand.kommune.no

 Songdalen kommune
tlf. 38 18 33 33 e-post postmottak@songdalen.kommune.no www.songdalen.kommune.no

 Søgne kommune
tlf. 38 05 55 55 e-post postmottak@sogne.kommune.no www.sogne.kommune.no

 Vennesla kommune
tlf. 38 13 72 00 e-post post@vennesla.kommune.no www.vennesla.kommune.no

 Knutepunkt Sørlandet
tlf. 38 17 60 61 e-post kak@knutepunktsorlandet.no www.knutepunktsorlandet.no

 www.facebook.com/knutepunkt

 [@knutepunkts](https://twitter.com/knutepunkts)

**KNUTEPUNKT
SØRLANDET**

**KNUTEPUNKT
SØRLANDET**

www.knutepunktsorlandet.no

BIRKENES

IVELAND

KRISTIANSAND

LILLESAND

SONGDALEN

SØGNE

VENNESLA